

SÜT SIĞIRCILIĞI

Sayın üreticimiz; hayvancılık konusunda yapacağınız yatırımlarda Bakanlığımızın sunduğu hizmetlerden yeterince yararlanabilmek için taşrada Bakanlık İl ve İlçe Müdürlüklerimize merkezde Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğümüzün ilgili birimlerine baş vurmanız yeterli olacaktır.

Bakanlığımızca hazırlanan Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı 10 Mayıs 2000 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak uygulanmaya başlanmıştır. Bu çalışmayla, hayvan ırkının ıslahı ve hayvancılığın temel girdisi olan kaliteli kaba yem üretiminin artırılarak yem açığının ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

Kararname çerçevesinde:

1-Yem bitkileri ekilişi yapanlar,

2-Hayvan ıslahını daha etkili ve yaygın hale getirmek için sun'î tohumlama yaptırınlar ile sun'î tohumlama ekibi kuranlar ve

3-Yurt içinde yetiştirilen pedigrili veya sertifikalı damızlık gebe düve satın alanlar desteklenmektedir.

A-Kuracağınız işletmeye yurt içinden alacağınız damızlık düveler için verilen destekten yararlanabilmeniz için:

1-Damızlıkların mutlaka ilk yavruya gebe ve pedigrili veya sertifikalı olması gerekmektedir. Aksi takdirde doğum yapmış inekler ve kayıtsız düvelere destekleme primi ödenmemektedir.

2-Verilecek prim miktarı her yıl başında Bakanlığımızca tespit edilerek teşkilatımıza tamimle duyurulmaktadır. Tespit edilen damızlık fiyatları üzerinden pedigrili düvelere % 30, sertifikalı düvelere %15 prim ödenmektedir. Bu oranlara göre 2001 yılı için 240 ile 120 Milyon TL olarak ödeme öngörülmüştür.

B- Kuracağınız işletmenin ihtiyacı olan damızlık gebe düveleri yurt dışından temin etmeyi düşündüğünüz takdirde Bakanlığımızca şartlı olarak izin verilmektedir.

Bunun için:

1-En az 100 baş kapasiteli olmak üzere, barınak ve diğer yatırımların tamamlanmış olması,

2-Damızlık düveleri 5 yıl süre ile satmayıp işletmesinde tutacağına dair taahhütname ve banka teminat mektubu,

3-İşletmenin kapasite ve son durum raporu birlikte Bakanlığımıza müracaat edilmesi halinde sağlık ve teknik şartların uygun olduğu ülkelerden ithalat izni verilmektedir.

Bakanlığımızca çiftçiye doğrudan verilen herhangi bir kredi bulunmamaktadır. Kredi talepleriniz için T.C. Ziraat Bankasının ilgili şubelerine başvurup görüşmeniz gerekmektedir.

Kredi talebinizin değerlendirilebilmesi için talebiniz doğrultusunda proje hazırlatıp İl Müdürlüklerimize baş vurmanız gerekmektedir. İl Müdürlüğümüz teknik yönden projenin uygun olup olmadığını inceledikten sonra uygun bulunduğu projeyi ilgili T.C. Ziraat Bankası şubesine intikal ettirecektir. Talep edilen kredi miktarı İl yetkisini aştığı takdirde projeleriniz Bakanlığımıza ve T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'ne intikal edecek ve gerekli değerlendirme yapılacaktır.

Yeni olarak barınak yapmayı düşündüğünüz takdirde hangi bölgede ne tip ahır -ağıl yapacağınız hususunda teşkilatımızdan bilgi almanız yatırım masraflarınızı azaltacak ve zaman kaybınızı önleyecektir.

SÜT SIĞIRLARININ BESLENMESİ

Süt ineklerinin yemlenmesinde en önemli nokta süt verimi, canlı ağırlık ve sütteki yağ oranı göz önüne alınarak hesaplanan günlük besin maddeleri altında yemleme yapılmasıdır. Süt veriminin normal seyretmesi verime göre yemlemeye bağlıdır. İhtiyacın altında yemleme verim düşüklüğüne neden olacağı gibi hayvanın sağlığının bozulmasına da neden olacaktır.Öte yandan ihtiyacın üzerinde yemleme boşa harcanmış para demektir.Yemlemede meydana gelecek aksaklıklar verim kaybına neden olacağı gibi daha sonra normal yemlemeye geçilse dahi süt verimi normale dönmeyebilir. Bu nedenle gelişme, gebelik, süt verimi ve kuruda kalma dönemlerinde doğru besleme yapılması üreticinin daima lehine olacaktır.

BUZAĞILARIN BAKIMI VE BESLEMESİ

Buzağının temiz ve hijyenik bir ortamda doğması gerekir. Doğumdan sonra anasının yalayıp kurutması gerekmektedir. Eğer bu gerçekleşmezse temiz kuru bir bezle buzağının temizlenip kurutulması gerekmektedir. Göbek kordonu tentürdiyotla dezenfekte edildikten sonra buzağı bölümüne alınıp ağız sütü içirilmelidir. Şayet anasından emzirilecekse memeler sabunlu su ile iyice yıkandıktan sonra emme yaptırılmalıdır.

Ağız sütünü doğumdan sonraki 1-2 saat içinde buzağı mutlaka emmelidir. Ağız sütü içen buzağı sağlam yapılı ve sağlıklı gelişir. Buzağı yemlemede temel prensip, temizlik ve zamanlamadır.

-Buzağılara verilen süt buzağının vücut ağırlığının onda birini geçmemelidir.

-Buzağıya verilen süt 36 dereceye kadar ısıtılıp ondan sonra içirilmelidir.

-Süt kapları ve emzikler kullanıldıktan sonra iyice yıkanıp temizlenmelidir.

-Aşırı süt içirme hemen ishale sebep olabilir, ishal görüldüğünde süt verilmeyip sadece ılık temiz su verilmelidir.

Buzağı maması, diğer bir deyişle ikame süt kullanılmasında, ilk iki hafta buzağı önce ağız sütünü daha sonra tam yağlı süt içmeli ikinci haftadan sonra ikame süte başlamalıdır.

Bir aylık buzağıya günde 700-900 gram buzağı başlangıç yemi verilmeli ilerleyen günlerde yem tüketimi arzulanan seviyeye gelince buzağı süttten kesilmelidir.

Buzağıya, yeteri kadar buzağı başlangıç yemi tüketinceye kadar kaba yem verilmemelidir. Gerekirse 8-10 haftalık yaşa kadar beklenmelidir.

GEBE İNEKLERİN BAKIM VE BESLEMESİ

Gebe ineğin ilk aylarında özel bir bakım gerekmez. Aşırı besleme fazla yarar getirmeyip ancak yetersiz besleme durumunda hayvan zarar görür. Gebeliğin son 2-3 ayında diğer hayvanlardan ayrılmalı ve yağlanmaya meydan verilmeyecek şekilde vücut formunu koruyacak ve buzağının normal gelişmesini sağlayacak şekilde kaliteli kaba yem ve ilave konsantre yemle beslenmelidir.

Bu dönemde yavru atma riskini azaltmak için bozuk, küflü ve gaz yapıcı yemlerden ve aşırı soğuk su vermekten kaçınılmalıdır.

Hava soğuksa doğumdan sonra ılık su verilmelidir. İneğin doğumu müteakip hemen sağılması bazen süt hummasına neden olabilir bu nedenle 3-4 gün ineğin sütü tamamen bitecek şekilde sağılmamalıdır. Eğer inek yattığı yerden kalkamıyorsa Veteriner Hekime baş vurulmalıdır.

SAĞMAL İNEKLERİN BAKIM VE BESLEMESİ

Süt ineklerinin günlük olarak yaşama payı için canlı ağırlıklarının 1/40 ı kadar kuru kaba yeme ihtiyaçları bulunmaktadır. Yaklaşık olarak 500 Kg canlı ağırlıktaki bir ineğin yıllık kuru kaba yem ihtiyacı 4 ton kuru yonca eş değerindeki çeşitli kaba yemlerden oluşur. Bu kaba yemler kuru veya sulu (slaj) gibi yemlerden oluşabilir.

Yaşama payını yediği kaba yemlerden sağlayan ineğin süt verimi için ayrıca kesif yeme ihtiyacı bulunmaktadır. Vereceği her 2,5 Kg süt için 1 Kg konsantre yeme ihtiyaç duyar. Süt ve yem fiyatlarına göre yedirilecek yem ve elde edilecek süt çiftçi tarafından ayarlanmalıdır. Ekonomik olmadığı taktirde fazla yem yedirip süt almak çiftçinin zararına neden olur.

Karlı süt sığırcılığında verime göre yeterli beslemenin yanında ucuza üretilen yemlerle beslemekte önem arz etmektedir. Süt sığırcılığında temel prensip kaba yem üretiminin işletme arazilerinde üretilmesidir. Kaba yemin dışardan satın alınması süt maliyetlerini yükselteceğinden çiftçinin zarar etmesine neden olacaktır.

Süt maliyetini düşürmek için sulu kaba yem olan slajı rasyonlarda mutlaka kullanmak gerekir.

Sağmal ineklerde gıdalardaki kokular kolayca süte geçtiğinden, kokulu sulu yemler sağımdan sonra yedirilmelidir.

SIĞIR BESİCİLİĞİ

Siğirilerin et verimini artırmak için besi siğirciliği yapılır. Besicilikte başarılı olmak için , hayvanın ırkı, yaşı, cinsiyeti, sağlığı ve görünüşü önemlidir.

Yerli ırklarımızın besi kabiliyeti düşüktür. Yerli ırk siğirilerimiz kültür ırklarıyla melezlersek daha iyi sonuç alırız. Şarole gibi etçi ırklar , Holstein ve Montefon gibi ırkların melezlenmesinden elde edilen yavruların et tutma kabiliyetleri fazladır. Besiye alınan siğiriler kapalı ahırlarda, açık sistem ahırlarda yada merada beslenebilir. Genç hayvanlar yaşlılara göre daha iyi besi tutarlar. Kültür ırkları; 1-1.5 yaşında, yerli ırklar 2 yaşında besiye alınmalıdır.

Erkek hayvanlar, enenmiş ve dişi hayvanlara göre daha iyi beslenirler. Genellikle derin, geniş, uzun gövdeli, kısa boyunlu, küçük başlı geniş ve düz sırtlı ve uzun sağırlı hayvanlar besi için uygundur. Buna karşılık, hastalık dışında zayıf kalmış hayvanlarda besi için tercih edilebilir. Besiye alacağımız hayvanların ırk, yaş, cinsiyet ve ağırlık yönünden aynı özellikte olması yapacağımız beside bize kolaylıklar sağlar. Ayrıca besiye alınacak hayvanlar satın alındıktan sonra 7-10 gün başka yerde tecrit edilmeli, iç ve dış parazit yönünden mücadelenin yanı sıra aşılama, koruyucu tedavilere de önem verilmeli ve bir veteriner hekimin yardımına başvurulmalıdır. Ahıra alınan hayvanların bireysel özelliklerini takip edebilmek için her birine kulak numarası takılması, her birine ait verim kayıt defteri tutulması uygun olur. Bu kayıt defterinde hayvanın sağlık durumu, işletmeye geldiğinde ağırlığı, besi süresince göstermiş olduğu ağırlık artışı gibi bilgiler yer almalıdır. Böylece hayvanları daha iyi tanıyarak gerekli işlemlerde daha başarılı olabiliriz. Besiye alınan hayvanları belli periyotlarda örneğin ayda bir ağırlıklarını ölçmeliyiz böylece besi tutmayanları ayırt ederek boş yere besleme önlenmiş olur.

Beslenme; Hayvanı beslemeye başlarken yeme alıştırmak gerekir. Bu amaçla konsantre yemden azar azar arttırarak verilmelidir. Canlı ağırlığın % 2-2,5 oranında kuru madde karşılığı yem tüketmesi (kaba yem+fabrika yemi) gerekmektedir. Yem miktarı ve yemin ne kadarı kaba ne kadarı kesif olacağı besi dönemine göre değişir. Pratik olarak besi başında % 70 kaba , % 30 kesif yem, daha sonraları % 30 kaba, % 70 kesif yem, semirtme döneminde % 10-15 kaba, %85-90 kesif yem verilmesi gerekir. Yaş pancar posası kullanılıyorsa canlı ağırlığın % 5'ini geçmemelidir.

Besi hayvanı 120 günden daha az sürede taze yem veya kesif yemle besleniyorsa, buna kısa süreli besi denir. Besleme süresi 120-220 gün arasında olursa buna orta süreli besi denir. Besleme süresi 220 günü geçerse buna da uzun süreli besi denir.

Besiye başlarken ne kadar süre de besi yapılacağı kararlaştırılıp ona göre besiye başlanmalıdır. Besi sonunda süreyi uzatıp kar azaltılmamalıdır.

Hayvanın her 100 kilo canlı ağırlığı için 1,5-2 kilo taze veya kesif yem verilir bu tür yemlemeye tam yemlemede denir. Bu tür yemlemeye başlarken hayvanlar yeme yavaş yavaş alıştırılmalıdır.10 gün sonra artık günlük yiyebilecekleri kadar bu yemden verilir. Böyle bir beside hayvanın önünde devamlı yem bulunur. Bu uygulamada ilk günlerde yem çok tüketiliyor gibi görünse de sonradan hayvan ihtiyacı kadar yem tüketir ve böylece hayvanlar çabucak et tutar.

Hayvanlar kesim çağına geldikleri zaman et fiyatları istenilen seviyede değil ise hayvanların besi durumlarını muhafaza etmek için kısıtlı besleme uygulamadır. Siğir başına 1-3 kilo taze veya kesif yem verilir.

Yemleme; Günde 2-3 kez yemleme yapılır.İlk yemleme sabah erken, son yemleme ise karanlık çökmeden yapılmalıdır. İkinci yemleme yapılacaksa bu öğle üzeri yapılmalıdır.

Besiye alınan hayvanlara verilecek rasyonda hayvanların günlük protein, enerji ve diğer temel gıda ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde, mümkün olduğunca çeşitli yemler bulunmalıdır. Bunlar buğday, arpa, mısır, kepek, pamuk tohumu küspesi veya ayçiçeği küspesi, kireç taşı, tuz, vitamin ve mineral karması olabilir. Bu besin maddelerinden hangisi elde bulunuyor ise bir Zooteknist Ziraat Mühendisi veya Veteriner Hekimin bilgisine müracaat edilerek bunlara göre hayvanın ihtiyacı olan yem rasyonu hazırlanır. Hayvan beslemede çok önemli yem silajdır. Silaj ve diğer hasıl bitkilerin silajları da kullanılabilir.

Geniş arazisi bulunmayan yetiştiriciler kesif yemin kaba yemden daha ucuz olduğu durumlarda kesif yem besisi uygulayabilirler. Bu tip beslemede bütün besi süresince yemlemede hayvanlara 1 kg. civarında kuru ot yanı sıra sadece kesif yem verilebilir.

Besiye alınan siğirlere kokuşmuş, küflenmiş yemler verilmemeli, içirilen su da taze ve temiz olmalıdır.

BARINAK SEÇİMİ

Siğir yetiştiriciliğinde en önemli çevre koşullarında birisi barınakların durumu ve uygun barınak tipi seçimidir. Bir hayvancılık tesisi kurarken üretim yapmayı düşünülen yörede üretilen ürünlerin (et-süt) uygun fiyatlarla ve kesintisiz olarak her an satılabileceğimiz ? sorusuna cevap verilmesi gerekir. Bu soruya olumlu cevap verebiliyorsak ikinci aşamada yeterli kapasite miktarı belirlemek gerekir. Bunun içinde işletmenin yararlanacağı çayır mera varlığı ve kaba ve kesif yem üretim olanakları göz önünde bulundurulmalı, kapasite buna göre belirlenmelidir. Bir işletmenin giderlerinin % 65-70'i

yem girdisi tutmaktadır. Bu durumda girdi maliyetlerini aşağıya çekmek işletmenin ekonomik üretim yapmasını sağlamak için yem üretimini işletmenin kendisinin gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Barınak sistemi seçiminde etkili ve önemli faktörlerden birisi iklimdir. Besi için en uygun sıcaklık +4 C ile +24 C arasındadır. -20 C'nin altı ile +32 C'nin üstü ise arzu edilmeyen sıcaklıklardır. Süt inekçiliğinde ise sıcaklık +10 C ile +24 C arasındadır.

Bir diğer göz önüne alınması gereken unsurda sermaye miktarıdır. Sermayenin tümü barınak yapımına aktarılmamalı, barınak yaptıktan sonra işletme sermayesi içinde para gerekecektir. Onun için en ekonomik şartları sağlayan barınak tipi seçilmelidir.

Barınak tiplerini üçe ayırabiliriz.

1- Kapalı Sistem

2- Yarı Açık Sistem

3- Açık Sistem

Akdeniz, Ege, Marmara, Karadeniz, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yarı açık sistem ve açık sistem seçilebilir. Ancak bu bölgelerin özellik arz eden sert iklim karakterli yörelerinde ve Doğu Anadolu Bölgesinde kapalı sistem tercih edilebilir.

Kapalı sistem barınakların bazı önemli sakıncaları vardır;

-Sabit bağlama ve hareketsizlik sığırın hastalıklara karşı direncini çoğaltır.

-Özellikle uzun süreli besilerde romatizmal eklem hastalıkları ve kemik bozuklukları şekillenir. Bu durum sığırın yem yemesini etkiler ve canlı ağırlık artış hızını yavaşlatır.

-Sığırların önünde otomatik suluk mevcut değilse su içmeleri kısıtlanır.

-Yaz aylarında sıcak bölgelerde besi yapma mümkün değildir.

Kapalı ve sabit duraklı ahırların bazı avantajları da vardır.

Bunlar;

-Bu tip ahırlarda sığırlar bağlandığından, sığırların kontrolü ve temizlik kolaydır.

-Her sığırın canlı ağırlığına göre hesap edilen yem miktarı kontrollü bir şekilde verilebilir.

-Sığır tamamen hareketsiz olduğundan karkasları daha fazla yağlı olur. Buna bağlı olarak ta et randımanları, serbest dolaşım ahırlarda beslenen sığırlara oranla 2-3 puan daha yüksek olur.

Açık sistemli barınakların da çok önemli avantajları vardır. Bu avantajlar şöyle sıralanabilir;

-Ahır yapımı için fazla yatırım gerektirmez. Kapalı ahırlara oranla en az %70 daha ucuza yapılabilir.

-İşçilik giderleri çok azdır.

-Bu sistemde yılın 12 ayı besi yapılabilir.

-Sığır sağlığına çok uygundur. Sığırlar hastalıklara dirençli olurlar. Sığırlarda tırnak uzamaları şekillenmez. Ayak ve eklem hastalıkları çok az görülür.

-Bu sistemde sığırlar yemleri ıstihla yerler ve canlı ağırlık artış hızları daha fazla olur.

-Bu tip ahırlarda beslenmiş sığırların karkasları daha kaliteli olur.

-Karkasları aşırı yağlı değildir.

Açık sistemde kış soğuklarında hayvanın hastalanmasından korkulur. Ancak uygun besleme koşulları ile -17 C de bile yeterli canlı ağırlık artışı sağlanabilir.

Bu bilgiler ışığında ve illerde bulunan Bakanlık İl Müdürlüklerinde ve T.C.Ziraat Bankası şubelerinde görevli teknik personelin görüşlerine de müracaat ederek barınak tipini belirlemede en doğru seçimi yapma yoluna gidiniz.